

**Orientació Escolar**

Codi: 103525

Crèdits: 6

| Titulació         | Tipus | Curs | Semestre |
|-------------------|-------|------|----------|
| 2500261 Pedagogia | OB    | 3    | 1        |

**Professor/a de contacte**

Nom: Mercè Jariot Garcia

Correu electrònic: merce.jariot@uab.cat

**Utilització d'idiomes a l'assignatura**

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

**Equip docent**

Patricia Olmos Rueda

Yolanda Murillo Fontich

**Prerequisits**

No hi ha cap requisit.

**Objectius**

Aquesta assignatura, obligatòria de tercer curs del Grau en Pedagogia, pretén formar orientadors i orientadores escolars que treballaran en col·laboració amb mestres, famílies i professionals vinculats al món escolar del territori des d'una visió inclusiva i no discriminatòria. Per això es tractaran els fonaments de l'orientació en totes les etapes obligatòries i els principals recursos i estratègies de col·laboració. L'estudiant acabarà l'assignatura amb una visió del conjunt de possibilitats d'acció orientadora en aquest context. L'assignatura d'Orientació Escolar, conjuntament amb la d'Orientació Professional, és fonamentadora de la menció de Quart curs anomenada "Orientació Educativa".

**Competències**

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.
- Adoptar una actitud i un comportament ètic i actuar d'acord als principis deontològics de la professió.
- Analitzar i reconèixer les pròpies competències socioemocionals (en termes de fortaleces, potencialitats i debilitats) per desenvolupar aquelles que siguin necessàries en el seu exercici i desenvolupament professional.
- Aplicar estratègies i tècniques d'assessorament, orientació, consulta i mediació educativa en àmbits professionals i institucions i serveis educatius i de formació.
- Diagnosticar les necessitats i possibilitats de desenvolupament de les persones per a fonamentar el desenvolupament de les accions educatives i formatives.

- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).

## Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
2. Analitzar les desigualtats per raó de sexe/gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement propi.
3. Analitzar una situació i identificar-ne els punts de millora.
4. Comunicar fent un ús no sexista ni discriminatori del llenguatge.
5. Desenvolupar correctament estratègies d'orientació, consulta i mediació, d'acord a criteris professionals preestablerts.
6. Identificar els principis deontològics presents en els processos de mediació i orientació.
7. Identificar fortaleses i debilitats per afrontar processos d'orientació i mediació.
8. Identificar les implicacions socials, econòmiques i mediambientals de les activitats academicoprofessionals de l'àmbit de coneixement propi.
9. Identificar les principals desigualtats i discriminacions per raó de sexe/gènere presents a la societat.
10. Identificar necessitats formatives i d'orientació a partir d'estratègies predissenyades.
11. Identificar situacions que necessiten un canvi o millora.
12. Mostrar una actitud de respecte cap als principis deontològics de l'orientació i la mediació.
13. Ponderar els riscos i les oportunitats de les propostes de millora tant pròpies com alienes.
14. Programar la tutoria d'un curs a partir de paràmetres preestablerts (nivell, context).
15. Proposar estratègies i accions d'orientacions i mediació a partir de situacions reals o simulades.
16. Proposar millores de les potencialitats i minimització de debilitats per a l'orientació i la mediació.
17. Proposar nous mètodes o solucions alternatives fonamentades.
18. Proposar noves maneres de mesurar l'èxit o el fracàs de la implementació de propostes o idees innovadores.
19. Proposar projectes i accions que estiguin d'acord amb els principis de responsabilitat ètica i de respecte pels drets humans i els drets fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
20. Proposar projectes i accions que incorporin la perspectiva de gènere.
21. Relacionar necessitats formatives i d'orientació amb estratègies d'orientació.
22. Simular el treball multiprofessional o interprofessional en relació a processos d'orientació o mediació.
23. Valorar com els estereotips i els rols de gènere incideixen en l'exercici professional.
24. Valorar l'impacte de les dificultats, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.

## Continguts

### Bloc 1

1. Principis i fonaments de l'orientació escolar.
2. Orientació escolar i perspectiva de gènere.
3. Models i enfocaments d'orientació escolar.
4. Tècniques i programes d'orientació escolar.

### Bloc 2

5. La tutoria i l'acció tutorial.
6. Orientació familiar, mediació i conflicte.
7. Orientació, acció tutorial i tutoria en l'escola inclusiva.

## Metodologia

El protagonista en el procés d'ensenyament aprenentatge és l'estudiant, sota aquesta premissa s'ha planificat la metodologia de l'assignatura.

La metodologia utilitzada, que s'evidencia en la diversitat d'activitats programades, té com a objectiu l'atenció de tot l'estudiantat, facilitant oportunitats de participació. S'utilitzen diferents llenguatges en les presentacions i recursos utilitzats, diversitat de materials de treball i una metodologia cooperativa en les sessions d'aula per facilitar la participació de tot l'alumnat. Els materials docents són accessibles per a tots i totes les estudiants, ja que totes les lectures obligatòries són documents digitals, fàcils de consultar i a disposició d'ells i elles.

Durant el procés d'ensenyament-aprenentatge dels i de les estudiants disposen d'un acompanyament i tutorització individual i grupal.

Es destinaran 15 minuts d'alguna classe a permetre que els seus estudiants puguin respondre les enquestes d'avaluació de l'actuació docent i d'avaluació de l'assignatura o mòdul.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

## Activitats formatives

| Títol                                                                   | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge |
|-------------------------------------------------------------------------|-------|------|--------------------------|
| Tipus: Dirigides                                                        |       |      |                          |
| Activitats destinades a la verificació i qualificació dels assoliments. | 0     | 0    | 12, 14, 15, 16           |
| Classes magistrals en gran grup                                         | 30    | 1,2  |                          |
| Presentacions dels estudiants                                           | 15    | 0,6  | 5, 6, 12, 14, 15, 21, 22 |
| Tipus: Supervisades                                                     |       |      |                          |
| Treball no presencial                                                   | 30    | 1,2  |                          |
| Tipus: Autònomes                                                        |       |      |                          |
| Treball propi                                                           | 75    | 3    | 5, 7, 12, 14, 15         |

## Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà al llarg de tot el curs acadèmic mitjançant les activitats que es mostren a continuació:

Una primera l'avaluació es realitzarà una vegada finalitzat el bloc A (25/10/2022), una segona avaluació quan finalitzi el bloc B (10/01/2023), la reavaluació uns dies després d'acabar el segon bloc (31/01/2022). Els blocs es refereixen als continguts de l'assignatura (veure apartat 5).

Les pràctiques, casos i problemes estaran distribuïts al llarg de tota l'assignatura, temporitzades en la data d'inici de la pràctica i la data de lliurament. La devolució i el seguiment de les activitats que formen part de la qualificació serà inferior a un mes.

Els estudiants que durant el curs hagin fet un seguiment adequat de l'assignatura i tot i així els quedi algun aspecte no assolit se'ls donarà la oportunitat de superar la matèria refent l'activitat o activitats no superades.

La còpia o plagi de material, tant en el cas de treballs, pràctiques o examen significa una qualificació final de 0 a l'assignatura, perdent la possibilitat de recuperar-la, tant si és un treball individual com en grup (en aquest cas, tots els membres del grup tindran un 0). Es considerarà que un treball, activitat o examen està "copiat" quan reproduceix tot o una part significativa del treball d'un/a altre/a company/a. Es considerarà que un treball o

activitat està "plagiat" quan es presenta com a propi una part d'un text d'un autor sense citar les fonts, independentment que les fonts originàries siguin en paper o en format digital. (més informació sobre plagi a [http://wuster.uab.es/web\\_argumenta\\_obert/unit\\_20/sot\\_2\\_01.html](http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_01.html)).

La nota final de l'assignatura serà la mitjana de les notes d'ambdós blocs. Es farà el promig a partir d'una puntuació mínima de 5 en cada activitat d'avaluació. S'aprovarà l'assignatura amb una puntuació mínima de 5.

L'assistència a classe és obligatòria per aprovar l'assignatura: l'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de classes, en cas contrari es considerarà no presentat i no podrà optar a fer les proves de continguts.

En totes les activitats (individuals i en grup) es tindrà en compte la correcció lingüística, la redacció i els aspectes formals de presentació. L'alumnat ha de ser capaç d'expressar-se amb fluïdesa i correcció i ha de mostrar un alt grau de comprensió dels textos acadèmics. Una activitat pot ser retornada (no avaluada) o suspesa si el professor considera que no compleix aquests requisits. Per aquest motiu, abans d'entregar una evidència d'aprenentatge, cal comprovar que s'ha escrit correctament les fonts, notes, citacions textuais i referències bibliogràfiques seguint la normativa APA i d'acord a la documentació que es resumeix en fonts de la UAB:

[https://ddd.uab.cat/pub/recdoc/2016/145881/citrefapa\\_a2016.pdf](https://ddd.uab.cat/pub/recdoc/2016/145881/citrefapa_a2016.pdf)

[http://wuster.uab.es/web\\_argumenta\\_obert/unit\\_20/sot\\_2\\_03.html](http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_03.html)

Per aprovar aquesta assignatura, cal mostrar una actitud compatible amb la professió educativa. Per tant es valorarà que l'estudiant mostri una bona competència comunicativa general, tant oralment com per escrit, i un bon domini de la llengua o les llengües vehiculars que consten a la guia docent. Tanmateix haurà de mostrar actituds d'escolta activa, participació, empatia i respecte al llarg del curs. Per tant, també es valorarà l'actitud mostrada pels i per les estudiants, pel que es tindran en compte competències transversals com: escolta activa, respecte, participació, cooperació, empatia, amabilitat, puntualitat, no jutjar, argumentar, ús del mòbil i del ordinador adequat.

Es pot consultar el document "Criteris i pautes generals d'avaluació de la Facultat de Ciències de l'Educació" aprovat per la COA a 28 de maig de 2015 (<http://www.uab.cat/web/informacio-academica/avaluacio/normativa-1292571269103.html>), i també la Normativa d'Avaluació de la Universitat Autònoma de Barcelona (<http://www.uab.cat/web/informacio-academica/avaluacio/normativa-1292571269103.html>).

Tots els aspectes no recollits en les anteriors normes seran resolts d'acord amb la normativa de la facultat: (<http://www.uab.cat/web/informacio-academica/avaluacio/normativa-1292571269103.html>), i de la universitat: (<http://www.uab.cat/web/informacio-academica/avaluacio/normativa-1292571269103.html>).

## Activitats d'avaluació

| Títol                        | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                                |
|------------------------------|-----|-------|------|---------------------------------------------------------|
| Bloc 1: examen de continguts | 25% | 0     | 0    | 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 17, 19, 20, 21, 22, 23 |
| Bloc 1: treballs grupals     | 25% | 0     | 0    | 1, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 18, 22, 24                   |
| Bloc 2: Examen de continguts | 25% | 0     | 0    | 6, 12, 14, 15, 16, 21, 22                               |
| Bloc 2: Treball grupal       | 25% | 0     | 0    | 6, 12, 14, 15, 16, 21, 22                               |

## Bibliografia

Ainscow, M. (2005). Developing inclusive education systems: what are the levers for change? *Journal of Educational Change*, 6, 109-124.

- Alvarez, M., Riart, J, Martínez, M. I.. & Bisquerra, R. (2001). El modelo de programas. A, R. Bisquerra (Coord). *Modelos de orientación psicopedagógica* (pp. 85-101). Barcelona: Práxis.
- Antúnez, S. (2007). *La transición entre etapas. Reflexiones y prácticas*. Barcelona: Ed. Graó.
- Amber, D. & Martos, M. A. (2017). Ámbitos y funciones de los orientadores para la mejora educativa en secundaria en contextos retantes. Una mirada cruzada entre orientadores y directivos *Profesorado. Revista de Currículum y Formación de Profesorado*, 21(4), 419-437. <https://www.redalyc.org/pdf/567/56754639022.pdf>
- Bravo, F., & Comellas, M. J. (2003). Estrategias para la constitución de una red intermunicipal sobre la mejora del éxito escolar. En J. Gairín (coordinador), *Estrategias de formación para el cambio organizacional* (pp. 356-364). Barcelona: Praxis.Barcelona: Paidós.
- Brown, C., Olmos Rueda, P., Costas Batlle, I., & Gairín Sallán, J. (2021). Introduction to the special issue: a conceptual framework for researching the risks to early leaving. *Journal of Education and Work*, 34(7-8), 723-739, DOI: [10.1080/13639080.2021.2003007](https://doi.org/10.1080/13639080.2021.2003007)
- Calderón, I, (2016). *Fracaso escolar y desventaja sociocultural*. UOC
- Colomer, F. (2003). Las redes institucionales en educación. En, J. Gairin (Coordinación), *Estrategias de formación para el cambio organizacional* (pp. 319-334). Barcelona: Praxis.
- Comellas, M.J. (Coord.) (2002). *Las competencias del profesorado para la acción tutorial*. Barcelona: Praxis.
- Comellas M.J. & Lojo, M. (2006). Un observatorio abierto a la participación. *Cuadernos De Pedagogía*, 359, 79-84.
- Comellas M.J. & Lojo, M. (2009). *Un cambio de mirada para afrontar y prevenir la violencia en las escuelas*. Barcelona: Octaedro.
- Comellas, M.J. (2009). *Educuar en la comunidad y en la familia*. Valencia: Nau llibres.
- Diputació de Barcelona (2007). *Participación y corresponsabilidad. Los proyectos educativos de ciudad. Balance del Programa de Actuación del Área de Educación 2004-2007*. Barcelona. Diputació de Barcelona.
- Durán, D., Giné, C., & Marchesi, A. (2010). *Educació Inclusiva. Guia per a l'anàlisi, la reflexió i la valoració de pràctiques inclusives*. Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació.
- Gairín, J. (Coord.) (2015). *Manual integrado de acción tutorial*. Cartago, Costa Rica: Ed. Tecnológica de Costa Rica. Recuperado de [https://ddd.uab.cat/pub/llibres/2015/143647/ideas\\_libro\\_miat.pdf](https://ddd.uab.cat/pub/llibres/2015/143647/ideas_libro_miat.pdf)
- Figueras, P. (2007). Ciudades educadoras, una apuesta por la educación. *Participación Educativa*, 6, noviembre 2007, pp. 22-27 (MONOGRÁFICO).
- García Nieto, N. (2002). La Orientación Educativa en la formación de los actuales educadores. *Revista Complutense de Educación*, 13(1), 251-279.
- [https://www.researchgate.net/publication/27586100\\_La\\_Orientacion\\_Educativa\\_en\\_la\\_formacion\\_de\\_los\\_actuales](https://www.researchgate.net/publication/27586100_La_Orientacion_Educativa_en_la_formacion_de_los_actuales)
- Giné, C.(Coord.) (2009). La educación inclusiva. De la exclusión a la plena participación de todo el alumnado. *Cuadernos de Educación*, 56. Barcelona: ICE UB - Horsori.
- Gordó, G. (2010). *Centros educativos: ¿islas o nodos?* Barcelona: Graó.
- Grañeras, M. & Parras, A. (Coords.) (2009). *Orientación educativa: fundamentos teóricos, modelos institucionales y nuevas perspectivas*. CIDE. Ministerio de Educación. Gobierno de España. Secretaría General Técnica.
- <http://www.educacion.gob.es/cide/espanol/publicaciones/estudios/inv2008oeftminp/inv2008oeftminppc.pdf>

Hargreaves, A. & Fink, D. (2006). Estrategias de cambio y mejora en educación caracterizadas por su relevancia, difusión y continuidad en el tiempo. *Revista de Educación*, 339, pp. 43-58. <http://dpto.educacion.navarra.es/coeducando/wp-content/uploads/2010/08/De-lengua-diferencia-ycontexto> (consultat agost 2011)

Martin, E. & Solé, I. (Cords.) (2011). *Orientación Educativa. Modelos y estrategias de intervención*. Barcelona: Graó.

Martin, E. & Solé, I. (Cords.) (2011). *Orientación Educativa. Atención a la diversidad y educación inclusiva*. Barcelona: Graó.

Martin, E. & Solé, I. (Cords.) (2011). *Orientación Educativa. Procesos de innovación y mejora de la enseñanza*. Barcelona: Graó

Molina Contreras, D.L. (2004). Concepto de orientación educativa: Diversidad y aproximación. *Revista Iberoamericana de Educación*, 33,6 1-22. <http://www.rieoei.org/deloslectores/736Molina108.PDF> Universidad Nacional Experimental de los Llanos Occidentales

Zamora, E., Venezuela Roset, M., Pagès, E., Lojo, M., & Cortada, E. (2008). *Guia de coeducació per als centres educatius: pautes de reflexió i recursos per a l'elaboració d'un projecte de centre*. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Institut Català de les Dones y Departament d'Educació.

Olmos Rueda, P. (2020). *La acción tutorial en el marco de la orientación escolar*. Departament de Pedagogia Aplicada. Universitat Autònoma de Barcelona. Disponible a: <https://ddd.uab.cat/record/234861?ln=ca>

Olmos Rueda, P. (Coord.), et al. (2021). *Proposta d'orientació i acció tutorial. Estratègies per a l'acció*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona. Disponible a: <https://ddd.uab.cat/record/238996>

Olmos Rueda, P. & Gairín Sallán, J. (2021). Estrategias de orientación y acción tutorial: herramientas que pueden evitar el abandono escolar temprano. UAB Divulga. Disponible a: <https://www.uab.cat/web/detalle-noticia/estrategias-de-orientacion-y-accion-tutorial-herramientas-que-pueden-ev>

Olmos Rueda, P. & Gairín Sallán, J. (2021). Understanding and intervening in the personal challenges and social relationships risk categories to early leaving. *Journal of Education and Work*, 34(7-8), 855-871, DOI: [10.1080/13639080.2021.1997016](https://doi.org/10.1080/13639080.2021.1997016)

Sánchez, S. (2019). *Tú decides, tú cambias, tu vives*. Amazon.

Santana Vega, L. (2009). *Orientación educativa e intervención psicopedagógica. Cambian los tiempos, cambian las responsabilidades profesionales*. Madrid: Pirámide.

Secanilla E. (2019). *Supermentes. Reconocer las altas capacidades en la infancia*. Barcelona: Gedisa.

Santos Guerra, M. A. (2010). *Educación y orientación en la diversidad*. Conferencia inaugural V Encuentro Nacional de Orientación "Educar y orientar en la diversidad". Sevilla, 12, 13 i 14 de marzo de 2010. Universidad Pablo de Olavide.

Tonucci, F. (2001). *La ciudad de los niños*. Madrid: Fundación German Sanchez.

Vallejo, J.M., González, F. (2018). Los secretos del fracaso escolar: Cómo hackear la mente del alumnado. <https://tustutores.com/presentacion-del-libro-los-secretos-del-fracaso-escolar/>

Venegas, M., Irene del Valle, A.I., Usategui, E., Vecina, C., & San Román, S. La orientación educativa y profesional Una visión desde las Consejerías de Educación del Estado Español. I CISE: A EDUCAÇÃO NA EUROPA DO SUL | LA EDUCACIÓN EN LA EUROPA DEL SUR. [https://www.researchgate.net/publication/299560717\\_La\\_orientacion\\_educativa\\_y\\_profesional\\_Una\\_vision\\_desde](https://www.researchgate.net/publication/299560717_La_orientacion_educativa_y_profesional_Una_vision_desde)

:

## Programari

Cap